

Wyrok z dnia 7 lutego 2007 r.

I BU 11/06

Okresy wymienione w art. 6 ust. 2 pkt 1a i art. 7 pkt 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) nie mogą zbiegać się w czasie i art. 11 tej ustawy nie ma do nich zastosowania.

Przewodniczący SSN Herbert Szurgacz, Sędziowie SN: Beata Gudowska (sprawozdawca), Zbigniew Hajn.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 7 lutego 2007 r. sprawy z odwołania Sabiny K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w Ł. z siedzibą w Z.W. o wysokość emerytury, na skutek skargi ubezpieczonej o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia - wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 24 maja 2005 r. [...]

o d d a l i ł skargę.

U z a s a d n i e n i e

Decyzją z dnia 5 maja 2004 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych- Oddział w Z.W. odmówił Sabinie K. ponownego ustalenia wysokości emerytury, stwierdziwszy, że objęte wnioskiem okresy niezdolności do pracy przypadające przed 15 listopada 1991 r. zostały już wcześniej uwzględnione w wymiarze przyznanego jej świadczenia jako okresy składkowe.

W odwołaniu ubezpieczona twierdziła, że okresy niezdolności do pracy i okresy zasiłkowe, choć się pokrywają, powinny być uwzględnione jako okresy składkowe i nieskładkowe. Dodatkowo zażądała zaliczenia do stażu ubezpieczenia okresu od dnia 10 lutego 1971 r. do dnia 8 kwietnia 1971 r., jako okresu czasowego pozostawania bez pracy na obszarze Państwa Polskiego z powodu niemożności jej otrzymania.

Wyrokiem z dnia 27 lipca 2004 r. Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Sieradzu oddalił odwołanie. Stwierdził, że zgodnie z art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) okresy niezdolności do pracy związane z pobieraniem zasiłku chorobowego przed 15 listopada 1991 r. są traktowane jako okresy składkowe i jako takie zostały uwzględnione w decyzji emerytalnej. Dopiero okresy niezdolności do pracy przypadające po tym dniu, stosownie do art. 7 pkt 1 lit. b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, są okresami nieskładkowymi. Jeżeli natomiast okresy składkowe i nieskładkowe zbiegają się w czasie, to nie jest możliwe ich podwójne naliczanie, lecz uwzględnia się okres korzystniejszy (art. 11 ustawy). Okresu czasowego pozostawania bez pracy Sąd Okręgowy nie uwzględnił, jako nieudowodnionego.

W apelacji ubezpieczona wskazała, że jej wniosek nie dotyczył okresu pobierania zasiłku chorobowego, lecz okresu pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy na podstawie przepisów Kodeksu pracy, jako okresu nieskładkowego. Ponadto wskazała, że przerwy w pracy z powodu niezdolności do jej wykonywania kumulują się z okresem zatrudnienia, czyli okresem składkowym, więc postanowienie art. 7 pkt 1 lit. a ustawy należałoby uznać za zbędne.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Łodzi wyrokiem z dnia 24 maja 2005 r. oddalił apelację ubezpieczonej. Ustalił, że okresy niezdolności do pracy przypadające przed dniem 15 listopada 1991 r. zostały uwzględnione w wymiarze emerytury jako okresy składkowe na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co wyklucza możliwość ponownego ich uwzględnienia jako okresów nieskładkowych. Stwierdził również, że okres czasowego pozostawania bez pracy od dnia 2 lutego 1971 r. do dnia 8 kwietnia 1971 r. nie został potwierdzony żadnym dowodem, a więc nie mógł być uwzględniony.

Skarga kasacyjna ubezpieczonej, w której wartość przedmiotu zaskarżenia określono na 2.223,24 zł, została odrzucona przez Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 10 sierpnia 2005 r., od którego zażalenie zostało oddalone postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2006 r., II UZ 45/05.

Następnie ubezpieczona złożyła skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Łodzi, twierdząc, że orzeczenie

to, przez naruszenie prawa materialnego - art. 6 ust. 2 pkt 1a, art. 6 ust. 2 pkt 6, art. 7 pkt 1b oraz art. 11 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także przez rażące naruszenie przepisów postępowania - art. 228 § 1 i 2, art. 231, 233 § 1, art. 244 § 1 oraz art. 328 § 2 k.p.c., wyrządziło jej szkodę polegającą na nieuwzględnieniu wszystkich okresów składkowych i nieskładkowych. W uzasadnieniu skargi wskazała, że pobieranie „wynagrodzenia chorobowego” nie jest równoznaczne z pobieraniem zasiłku chorobowego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 1996 r., II UZP 7/96, OSNAPiUS 1997 nr 6, poz. 100), a okresy podlegania temu samemu ubezpieczeniu podlegają sumowaniu, co wynika *a contrario* z wyroku Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2001 r., II UKN 698/00 (OSNP 2003 nr 19, poz. 473), w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że okresy podlegania różnym ubezpieczeniom społecznym nie podlegają sumowaniu. Okres zatrudnienia jest okresem opłacania składek na ubezpieczenie społeczne (art. 6 ust. 1 pkt 2 ustawy o emeryturach i rentach), okres zaś pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy na podstawie art. 92 § 1 pkt 1 k.p. (art. 7 pkt 1 lit a ustawy o emeryturach i rentach) biegnie w ramach okresu pracowniczego opłacania składek na ubezpieczenie społeczne. Przepis art. 7 pkt 1 lit. a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowi więc *lex specialis* w stosunku do art. 11 tej ustawy, gdyż nie ma możliwości pobierania wynagrodzenia za czas niezdolności do pracy na podstawie przepisów Kodeksu pracy, jeśli nie jest się pracownikiem. Z kolei gdy się jest pracownikiem, to opłaca się składki na ubezpieczenie społeczne, a więc przy innej interpretacji wzajemnej relacji pomiędzy art. 11 i art. 7 pkt 1 lit a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych ten drugi byłby zbędny w systemie, gdyż nigdy nie można by go zastosować. Organ rentowy ma obowiązek korzystniejszego dla osoby ubezpieczonej rozstrzygnięcia oraz ochrony korzystniejszej wysokości świadczenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 1996 r., II URN 60/95, OSNAPiUS 1997 nr 4, poz. 53).

Nieuwzględnienie okresu pozostawania bez pracy od dnia 10 lutego do dnia 18 kwietnia 1971 r. było skutkiem naruszenia art. 228 § 1 i 2, 231 i 233 § 1 k.p.c., skoro skarżąca się nie pracowała od dnia 10 lutego 1971 r., a następną pracę podjęła w dniu 8 kwietnia 1971 r. Zasady prawidłowego rozumowania, wskazania wiedzy i doświadczenia życiowego wystarczająco przemawiały za tym, że „siłą rzeczy” cza-

sowo pozostawała bez pracy z powodu niemożności jej otrzymania i zbędne było dowodzenie tej okoliczności.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

Skarga o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia, wprowadzona do Kodeksu postępowania cywilnego ustawą z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz.U. z 2005 r. Nr 13, poz. 98), jest szczególnym środkiem prawnym, ulokowanym wśród nadzwyczajnych środków zaskarżenia. Służy osobie zamierzającej dochodzić od państwa (Skarbu Państwa) wynagrodzenia szkody wyrządzonej naruszeniem przez sąd prawa materialnego lub przepisów postępowania, które spowodowało niezgodność jego orzeczenia z prawem (por. art. 424⁴ k.p.c.). Niezgodność z prawem rodząca odpowiedzialność odszkodowawczą Skarbu Państwa musi mieć charakter kwalifikowany, elementarny i oczywisty, gdyż tylko w takim przypadku orzeczeniu sądu można przypisać cechy bezprawności (por. wyrok Sądu Najwyższego z 7 lipca 2006 r., I CNP 33/06, niepublikowany). Innymi słowy, orzeczenie niezgodne z prawem - w rozumieniu art. 424¹ § 2 k.p.c. w związku z art. 417¹ § 2 k.c. - to orzeczenie niewątpliwie sprzeczne z zasadniczymi i niepodlegającymi różnej wykładni przepisami, z ogólnie przyjętymi standardami rozstrzygnięć albo wydane w wyniku szczególnie rażąco błędnej wykładni lub niewłaściwego zastosowania prawa, które jest oczywiste i nie wymaga głębszej analizy prawniczej.

Odnosząc te rozważania do niniejszej skargi należy postawić pytanie, czy prawomocny wyrok stwierdzający prawidłowość zaliczenia do stażu ubezpieczenia skarżącej okresów niezdolności do pracy przypadających przed 15 listopada 1991 r. jako okresów składkowych oraz niezaliczenia okresu od dnia 10 lutego 1971 r. do dnia 8 kwietnia 1971 r., jako okresu czasowego pozostawania bez pracy na obszarze Państwa Polskiego z powodu niemożności jej otrzymania, jest niezgodny z prawem w znaczeniu, o którym wyżej była mowa.

Na tak sformułowane pytanie należy udzielić odpowiedzi negatywnej.

Zastosowany w rozpoznawanej sprawie art. 6 ust. 2 pkt 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2004 r. Nr 39, poz. 353 ze zm.) jest przepisem jednoznacznym i oczywistym w swojej treści. Stanowi, że przypadające przed dniem 15 listopada 1991

r. (przed wejściem w życie ustawy z dnia 17 października 1991 r. o rewaloryzacji emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw, Dz.U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) okresy zatrudnienia, w których pracownik pobierał zasiłek chorobowy z ubezpieczenia społecznego uważane są za okresy składkowe. Sąd Apelacyjny z poszanowaniem tego przepisu zaaprobował orzeczenie Sądu pierwszej instancji, który sporne okresy, przebyte w czasie obowiązywania ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.) jako okresy zatrudnienia, uznał za okresy składkowe. Zarzuty skargi przeciwko temu orzeczeniu należy zatem uznać za oczywiście nieuzasadnione. W szczególności nie znajduje podstaw łączenie zaskarżonego orzeczenia z przepisem art. 7 pkt 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiącym o traktowaniu okresów pobierania zasiłków z ubezpieczenia społecznego jako okresów nieskładkowych, gdyż przepis ten odnosi się wyłącznie do okresów pobierania zasiłków chorobowych po dniu 15 listopada 1991 r. W związku z tym okresy wymienione w art. 6 ust. 2 pkt 1a i art. 7 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach nie mogą zbiegać się w czasie i nie ma do nich zastosowania art. 11 tej ustawy.

Przytoczone w skardze poglądy Sądu Najwyższego co do tego, że pobieranie „wynagrodzenia chorobowego” nie jest równoznaczne z pobieraniem zasiłku chorobowego (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 21 sierpnia 1996 r., II UZP 7/96, OSNAPiUS 1997 nr 6, poz. 100) oraz że okresy podlegania różnym ubezpieczeniom społecznym nie podlegają sumowaniu (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 grudnia 2001 r., II UKN 698/00, OSNP 2003 nr 19, poz. 473) nie odnoszą się do zagadnień objętych skargą.

Skarga, w zakresie w jakim zarzuca się w niej naruszenie art. 6 ust. 2 pkt 6 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez nieuwzględnienie okresu pozostawania bez pracy od dnia 10 lutego do dnia 18 kwietnia 1971 r., uchyla się spod kontroli Sądu Najwyższego, gdyż została oparta na niedopuszczalnym zarzucie dotyczącym ustalenia faktów (por. 424⁴ *in fine* k.p.c.).

W konsekwencji należy stwierdzić, że kwestionowane orzeczenie nie zapadło z oczywistym i rażącym naruszeniem prawa.

Z tych powodów, na podstawie art. 424¹¹ § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji.

=====